

Vergaderjaar 2024–2025

36 727

Verslag van een werkbezoek aan Spanje door een delegatie van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat

Nr. 1

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK AAN SPANJE DOOR EEN DELEGATIE VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT VAN 7 JANUARI T/M 9 JANUARI 2025

Vastgesteld 11 april 2025

Een delegatie uit de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat heeft van dinsdag 7 januari t/m donderdag 9 januari 2025 een werkbezoek gebracht aan Spanje. De delegatie bestond uit de leden Peter de Groot (commissievoorzitter, VVD), Heutink (PVV), De Hoop (GroenLinks-PvdA), Veltman (VVD), Olger van Dijk (NSC), Bamenga (D66) en Koekkoek (Volt), alsmede de adjunct-griffier van de commissie Wiendels.

Het werkbezoek had als doel om kennis en informatie te vergaren over knooppunten waar internationaal trein- en vliegverkeer samenkomen. De commissie heeft zich onder andere verdiept in (grensoverschrijdende) hogesnelheidsverbindingen, Air-rail samenwerkingen, elektrisch vliegen en internationale luchthavens die een hubfunctie vervullen tussen trein- en vliegverkeer.

De delegatie dankt alle gesprekspartners en degenen die betrokken zijn geweest bij het organiseren van dit werkbezoek.

De delegatieleider,
P. de Groot

De griffier van de delegatie,
Wiendels

Programma van het werkbezoek

Dag 1 (dinsdag 7 januari) Barcelona

- Gesprek met Vueling
- Gesprek met gemeente Barcelona
- Diner met de honorair consul en zijn team

Dag 2 (woensdag 8 januari) Madrid

- Gesprek en field visit met ADIF over infrastructuur en hogesnelheidslijnen
- Gesprek met RENFE over o.a. hogesnelheidstreinen en uitdagingen treindiensten
- Ontvangst en bijeenkomst met de Nederlandse ambassadeur

Dag 3 (donderdag 9 januari) Madrid

- Gesprek met treinmaatschappij IRYO
- Gesprek met Spaanse parlementariërs / leden van de transportcommissie
- Gesprek en rondleiding met luchthavenbeheerder AENA bij Madrid Airport

Werkbezoek – dag tot dag

Dinsdag 7 januari

Op de vroege ochtend van dinsdag 7 januari verzamelde de delegatie zich in de vertrekhal van Schiphol Airport voor hun vlucht naar Barcelona. Bij aankomst werden zij hartelijk ontvangen door een vertegenwoordiger van de Nederlandse ambassade, waarna zij zich naar het hoofdkantoor van Vueling Airlines begaven voor het eerste gesprek van het werkbezoek. Na een rondleiding door het gebouw, waar onder andere de dagelijkse aansturing van vliegtuigen plaatsvindt en een moderne calamiteitenruimte is ingericht, kreeg de delegatie inzicht in de innovatieve werkzaamheden van het Vueling Tech Lab. Hier wordt dagelijks gewerkt aan het optimaliseren van vliegroutes om onnodige vliegbewegingen te voorkomen en de reiservaring voor reizigers te verbeteren. Het bezoek werd afgesloten met een tafelgesprek met afgevaardigden van de directie, waarin onderwerpen als duurzame luchtvaart, het gebruik van duurzame brandstoffen (SAF), en de ambitie om tegen 2050 CO₂-neutraal te zijn werden besproken. Daarnaast kwamen ook de slotverdeling op Schiphol Airport en de kansen die Airrail-samenwerking biedt aan bod.

Na een inspirerend bezoek aan Vueling reisde de delegatie door naar het historische centrum van Barcelona, waar een ontmoeting met vertegenwoordigers van de gemeente op het programma stond. In het indrukwekkende stadhuis kregen zij eerst een rondleiding door het eeuwenoude gebouw, waarna ze werden ontvangen door twee afdelingshoofden die verantwoordelijk zijn voor stadsontwikkeling en vervoer in en rondom de stad. Tijdens het gesprek werden de uitdagingen van Barcelona besproken, zoals duurzaamheid, klimaatadaptatie en de groeiende bevolking die de leefbaarheid onder spanning zet. Het belang van prioriteiten stellen en een sterke langetermijnvisie werd benadrukt, vooral in een miljoenenstad waar conflicterende belangen onvermijdelijk zijn. Beide partijen wisselden *best practices* uit over onderwerpen als het beheersen van stijgende bouwkosten door inflatie, het terugdringen van vervuילend autoverkeer in de stadskern, het omgaan met e-steps en fatbikes en tot slotte de uitdaging om voldoende woningen te bouwen in en rondom de stad. Dit gesprek bood waardevolle inzichten voor zowel de delegatie als de gemeente.

In de avond vond er een diner plaats met de honorair consul, bedoeld om kennis te maken en meer te leren over zijn werk en de rol van het Nederlandse bedrijfsleven in Barcelona. Er werd gesproken over de kansen voor Nederlandse bedrijven en de uitdagingen die hen in de komende jaren te wachten staan. Het was een aangename bijeenkomst, waarmee de eerste dag van het werkbezoek werd afgesloten.

Woensdag 8 januari

De delegatie begon de dag wederom vroeg, want de hogesnelheidstrein zou hen bij zonsopgang van Barcelona naar Madrid brengen. Na een veiligheidscontrole op station Barcelona Sants stapten ze aan boord van de IRYO-trein, die met een snelheid van ruim 300 km/u in minder dan drie uur naar de Spaanse hoofdstad reed. Bij aankomst op station Madrid Atocha werd de groep verwelkomd door twee medewerkers van de Nederlandse ambassade en drie vertegenwoordigers van Adif, de Spaanse infrastructuurbeheerder.

De delegatie kreeg een interessante rondleiding door het grootste treinstation van Spanje. Tijdens de tour werden de uitbreidingsplannen besproken om te voldoen aan de groeiende vraag naar langeafstandstreinen en stadsvervoer. Er werd specifiek ingegaan op de uitdaging om het station te renoveren terwijl het operationeel blijft, een situatie die vergelijkbaar is met Amsterdam Centraal. Dit bood waardevolle inzichten in hoe Spanje dergelijke projecten aanpakt. Het bezoek werd afgesloten met een kijkje in het verkeersleidingscentrum van het station, waar zowel stadsvervoer als bijna alle hogesnelheidstreinen in het land worden aangestuurd. Hier werd ook het belang van de implementatie van het European Rail Traffic Management System (ERTMS) benadrukt, essentieel om de toenemende drukte op het spoor te beheersen.

Na een korte lunch bracht de delegatie een bezoek aan Renfe, de nationale spoorvervoerder van Spanje. Tijdens het gesprek werden de visie en de uitdagingen voor het Spaanse spoor besproken, evenals de rol van Spanje binnen het Europese TEN-T netwerk. Hoewel Spanje geografisch gezien aan de rand van Europa ligt, zoekt het naar manieren om zijn positie binnen dit netwerk te versterken. Ook kwam de uitrol van het European Rail Traffic Management System (ERTMS) aan bod, waarbij Spanje een voorsprong heeft op Nederland. Er werden ervaringen uitgewisseld over hoe Renfe deze transitie heeft aangepakt. Daarnaast werd gesproken over de impact van open-access op het Spaanse spoor, wat heeft geleid tot meer concurrentie. Renfe gaf aan dat dit aanvankelijk uitdagend was voor hen als nationale vervoerder, maar dat ze inmiddels een strategie hebben gevonden om daar mee om te gaan en concurrerend te zijn. Zo bieden ze op de hogesnelheidslijn twee verschillende diensten aan: een snellere trein met hoogwaardige service en een goedkopere, langzamere optie. Hiermee spelen ze in op de behoeften van verschillende doelgroepen. Aan het einde van het gesprek werd er gesproken over de gezamenlijke uitdagingen op het spoor en heeft de delegatie Renfe bedankt voor het leerzame gesprek.

De dag werd afgesloten met een ontvangst en borrel op de residentie van de Nederlandse ambassadeur in Madrid. Tijdens deze bijeenkomst sprak de ambassadeur een welkomstwoord uit, waarna delegatieleider Peter de Groot hem bedankte voor het warme onthaal en de ondersteuning van de ambassade bij de voorbereidingen van het werkbezoek. Vervolgens wisselde de delegatie ervaringen uit met verschillende medewerkers van de ambassade. Na afloop begaf de delegatie zich naar het hotel, waarmee de tweede dag van het werkbezoek werd afgerond.

Donderdag 9 januari

De laatste dag van het werkbezoek begon met een bezoek aan IRYO, een relatief nieuwe speler binnen de spoorwegsector en een open-access vervoerder. De delegatie werd hartelijk ontvangen door de CEO, waarna een gesprek plaatsvond met diverse directeuren van het bedrijf. Tijdens deze bijeenkomst werden de ervaringen van IRYO besproken met betrekking tot hun toetreding tot de markt en de uitdagingen waarmee een nieuw spoorwegbedrijf te maken krijgt. Zo werd onder andere stilgestaan bij de aanschaf van materieel, een aanzienlijke investering die voor beginnende ondernemingen vaak complex is. Daarnaast heeft IRYO enige tijd nodig gehad om haar positie binnen de markt te vinden. Hoewel zij vaak worden geassocieerd met het imago van een low-cost maatschappij, benadrukte IRYO dat zij ook duurdere business-class tickets aanbieden om verschillende doelgroepen te bedienen en zichzelf dus niet zien als low-cost. Verder kwamen de toekomstplannen van IRYO aan bod, waaronder hun ambitie om treindiensten aan te bieden op het volledige hogesnelheidsnetwerk van Spanje. Momenteel werken zij aan de uitbreiding van meerdere lijnen en starten zij met enkele treinen per dag, waarna zij de vraag bekijken om eventueel de frequenties te verhogen. Tot slot werd er gesproken over hun ervaringen met Airrail-combinaties en de uitdagingen die zij voorzien voor de toekomst.

Direct na het gesprek met IRYO stond een ontmoeting gepland met de Spaanse tegenhanger van de vaste Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat in het Lagerhuis (ook wel het Congres van Afgevaardigden genoemd). De delegatie werd hartelijk ontvangen en nam plaats in een van de historische commissiezalen. Tijdens deze bijeenkomst vond er een inhoudelijke uitwisseling plaats met een brede vertegenwoordiging van verschillende Spaanse politieke partijen over de uitdagingen en kansen op het gebied van infrastructuur en vervoer. Er werd onder andere gesproken over nationale vraagstukken, zoals het verbeteren van de ontsluiting van regio's in het uitgestrekte Spaanse landschap en de modernisering van de spoorinfrastructuur. Hierbij werd benadrukt dat dergelijke projecten vaak aanzienlijke financiële middelen vereisen, terwijl de beschikbare budgetten beperkt zijn. Hoewel er de afgelopen jaren veel is geïnvesteerd in het hogesnelheidsnetwerk, is ook de vernieuwing van conventionele spoorlijnen dringend noodzakelijk. Daarnaast kwam het doortrekken van de hogesnelheidslijnen naar Portugal ter sprake, een project dat momenteel moeizaam verloopt vanwege het gebrek aan extra financiële middelen vanuit Portugal. Tot slot deelde de Nederlandse delegatie haar ervaringen en uitdagingen op het gebied van infrastructuur en vervoer in Nederland. Er werd tevens gesproken over de mogelijkheid van een tegenbezoek van de Spaanse commissie aan Nederland, om ook eens ter plekke te zien hoe het in Nederland gaat.

Na afloop van het gesprek met de Spaanse parlementariërs begaf de delegatie zich naar de luchthaven van Madrid. Na een lunch op de luchthaven werd de groep ontvangen door AENA, de nationale luchthavenbeheerder. Het bezoek begon met een presentatie waarin de visie en toekomstplannen van de luchthaven werden toegelicht. Momenteel werkt AENA aan de ontwikkeling van een nieuwe vertrek- en aankomstterminal om in de toekomst beter om te gaan met passagiersstromen en een grotere vraag te kunnen accommoderen. Daarnaast werd er gesproken over de duurzaamheidsinitiatieven van AENA, waaronder het bevorderen van Airrail-combinaties en het toewerken naar een CO₂-neutrale bedrijfsvoering. Een belangrijk onderdeel hiervan is bijvoorbeeld de aanleg van een nieuwe terminal voor hogesnelheidstreinen, waarmee de luchthaven beter verbonden wordt met andere steden in Spanje. Tijdens het gesprek werden ook ervaringen en uitdagingen uitgewisseld met betrekking tot

vergelijkbare luchthavens, zoals Schiphol. Na de presentatie kreeg de delegatie een exclusief kijkje achter de schermen van het vliegveld. Hierbij werden diverse locaties bezocht, waaronder de beveiligingsfaciliteiten en het controlecentrum van de luchthaven.

Na het afronden van het gesprek en de rondleiding bij AENA kwam het werkbezoek op de luchthaven tot een einde, waarna de delegatie vanuit Madrid terugvloog naar Schiphol. De delegatie kijkt terug op een zeer leerzaam werkbezoek, waarin diverse beleidsterreinen van de commissie aan bod zijn gekomen. De waardevolle gesprekken met verschillende partijen in Spanje hebben niet alleen nieuwe inzichten opgeleverd, maar ook geleid tot het leggen van nieuwe belangrijke contacten. Hiervoor spreekt de delegatie haar grote dank uit aan alle betrokkenen.